

Õiguskantsler

Jaanus Õun
juhatuse liige
Eesti Erahuvikoolide Liit MTÜ
eehkl@erahuvikoolid.ee

Teie nr

Meie 20.05.2026 nr 6-1/261206/2604285

Erahuvikoolide rahastamine

Lugupeetud Jaanus Õun

Eesti Erahuvikoolide Liidu kohtumisel õiguskantsleri nõunikega palusite kirjalikku selgitust, kas erahuvikoole tuleks rahastada samamoodi nagu munitsipaalhuvikoole.

Kui erahuvikoolil pole kohustust huviharidust pakkuda, ei ole avalikul võimul kohustust selle tegevust rahastada. Nõnda on erakoolide rahastamise kohustust mõistnud ka Riigikohus. Kuna laste tegelik võimalus osaleda treeningutel, laulukooris, muusikatundides ja muudes huviringides on põhiseaduslikult kaitstud, tuleb riigil ja kohalikul omavalitsusel hoolitseda, et huvikoole oleks piisavalt ja lapse võimalused ei jääks transpordi ega rahapuuduse taha. Riik, linnad ja vallad on leidnud selleks erinevaid viise: võimalik on pidada oma huvikoole, toetada lapse käimist teise kohaliku omavalitsuse või erahuvikoolis, toetada otse erakoole jne. Seega maksumaksja raha arvel võib, kuid ei pea erakoole toetama.

Avaliku võimu kohustused seoses huviharidusega

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 37 lõike 1 esimeses lauses on sätestatud põhiõigus haridusele, mis hõlmab ka huviharidust.
2. Põhiseaduse § 37 lõikes 2 on öeldud, et hariduse kättesaadavaks tegemise eesmärgil peavad riik ja kohalikud omavalitsused ülal pidama vajalikul arvul õppeasutusi. Nende õppeasutuste all on mõeldud riigi- ja munitsipaalkoole.
3. Sellest põhiseaduse sättest järeldub, et huvihariduse kättesaadavuse peab tagama avalik võim (kas riik, kohalikud omavalitsused või mõlemad).
4. Kohalikule omavalitsusele on pandud kohustus pidada ülal huvikoole, kui need on kohaliku omavalitsuse omandis ([kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) § 6 lg 2, [Eesti Vabariigi haridusseaduse](#) (HaS) § 7 lg 2 p 3). Kohalikul omavalitsusel on võimalus saada riigieelarvest huvihariduse ja huvitegevuse toetust ([noorsootöö seaduse](#) (NTS) § 15¹-15²).
5. [Huvikooli seadus](#) (HuviKS) käsitleb huvikoolidena munitsipaalhuvikoole. Erahuvikoolidele kohaldub see seadus üksnes niivõrd, kuivõrd erakooliseadus ei sätesta teisiti.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

6. Seega on Riigikogu loonud võimaluse, et põhiseadusest tulenevat õigust huviharidusele saaks tagada kohalike omavalitsuste kaudu.

Erahuvikoolide õiguslik positsioon

7. Põhiseaduses on öeldud, et seaduse alusel võib avada ja pidada ka erakoole (PS § 37 lg 2 teine lause). See tähendab, et riik ei või erakoolide asutamist takistada (takistamine ei ole see, kui neile koolidele kehtestatakse loa- ja kvaliteedinõuded).

8. Erahuvikoolid tegutsevad [erakooliseaduse](#) (EraKS) alusel. Erakool on äriregistrisse kantud aktsiaseltsi, osahingu või mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse kantud sihtasutuse või mittetulundusühingu asutus (EraKS § 2 lg 1). Erakooli tegevust rahastab tema pidaja.

9. Riigikohus on analüüsinud eraüldhariduskoolide rahastamist ja leidnud, et kuigi erakoolide asutamist tuleb lubada, ei pane põhiseadus ega seadus kohalikule omavalitsusele kohustust pidada ülal erakoole ega osaleda nende tegevuskulude katmises (Riigikohtu 28.10.2014 otsus asjas nr [3-4-1-26-14](#), p 55).

Riigikohtu hinnangul ei pea kohalikud omavalitsused tagama põhihariduse kättesaadavust erakoolide kaudu. Kui erakool annab haridust vabatahtlikult, ilma et riik või kohalik omavalitsus oleks koolile seda kohustust pannud (kui ükski seadus sellist kohustust ei sätesta), nt turul valitseva nõudluse rahuldamiseks, ei täida erakool avalikku ülesannet (Riigikohtu 28.10.2014 otsus asjas nr 3-4-1-26-14, p 55, vt ka eralasteaedade kohta 19.06.2014 otsust asjas nr [3-3-1-19-14](#), p 12).

Riik võib siiski võtta endale ka neid kohustusi, mida põhiseadus sõnaselgelt ei sätesta. Kui täidetakse avalikku ülesannet (nt kui mõni seadus paneks erakoolile kohustuse haridust anda), tuleks otsustada selle ülesande üleandmisel ka rahastamise küsimus. Riigikohus on ka öelnud, et erakoolidega seonduva reguleerimine (sh rahastamist puudutav) on riigi, mitte kohaliku omavalitsuse ülesanne (Riigikohtu 28.10.2014 otsus asjas nr 3-4-1-26-14, p-d 54, 56).

10. Neid Riigikohtu seisukohti saab pidada asjakohaseks ka erahuvikoolide puhul. Kokkuvõttes võib öelda, et kuigi erakoolide tegutsemist tuleb lubada, ei pea riik ega kohalik omavalitsus nende tegevust rahastama, kui erakoolile pole pandud kohustust haridust anda. Samuti pole inimesel õigust nõuda, et tema laps peab saama õppida erakoolis. Riigikogu võib siiski otsustada, et erakoole rahaliselt toetatakse (vt ka EraKS § 22²-22³).

11. Esitatud seisukohti arvestades ei saa pidada diskrimineerivaks seda, et erahuvikoole ei rahastata riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest samamoodi nagu munitsipaalhuvikoole. Kui erahuvikoolid tegutsevad turul vabatahtlikult, ehk üksnes siis, kui nende pidaja soovib kooli pidada, siis ei saa ka rääkida konkureerimisest avaliku ülesande täitjatega, kel lasub kohustus huviharidust võimaldada.

Huvihariduse kättesaadavuse tagamine

12. Huvihariduse kättesaadavuse peab tagama avalik võim (riik ja kohalikud omavalitsused). Paraku on nii kohaliku omavalitsuse kui inimese vaatest õigus huviharidusele vähe reguleeritud ja mitmed küsimused on selge vastuseta.

13. Näiteks pole selge, mis vanusest alates ja millist huviharidust on lapsel või noorel õigus saada ning millisel juhul võib öelda, et huviharidus on kättesaadav. Pole ka selge, millist liiki huviharidus

peab olema kättesaadav ning kas lapsel/noorel on õigus riigi või kohaliku omavalitsuse toel tegelda vaid ühe huvialaga või mitmega. Pole teada, kuidas tuleb teha huviharidus rahaliselt kättesaadavaks ja millal võib öelda, et huviharidus on rahaliselt kättesaadav, arvestades seda, et huvitegevuse kulud võivad olla erinevad (nt riik on kehtestanud lasteaia ja -hoiu kohatasu piirmäära, ent huvihariduses ei pruugi sellise piirmäära kehtestamine olla mõistlik).

14. Riik on jätnud kõigi nende küsimuste lahendamise valdade ja linnade otsustada ning seega on valdadel ja linnadel õigus kehtestada oma reeglid. Kohalikud omavalitsused ongi lahendanud huvitegevuse kättesaadavuse erineval moel. Üldjuhul peavad vallad ja linnad ise huvikoole, kuid on ka neid kohalikke omavalitsusi, kellel huvikoole pole ja kelle lapsed käivad kas mõne teise valla või linna munitsipaalhuvikoolis või erahuvikoolis, milles õppimist toetatakse. Mitmed vallad ja linnad pakuvad lastele seda võimalust ka valiku mitmekesistamiseks.

15. Erinevalt on lahendatud ka erahuvikoolide rahastamine. On neid kohalikke omavalitsusi, kes maksavad toetust erahuvikoolidele. Erahuvikoolide rahaline toetamine võib osutuda siiski problemaatiliseks, kuna kohalik omavalitsus ei saa kontrollida erakoolide asutamist. Lubades rahastada oma territooriumil asuvaid erahuvikoole, pole vallal või linnal võimalik prognoosida, kui suur rahaline kohustus endale võetakse.

16. Erahuvikoolide toetuseta jätmine ei tähenda tingimata seda, et selle tulemusena halveneb laste – eriti majanduslikult kehvemal järjel perede laste – võimalus huviharidust saada. Kohalik omavalitsus võib otsustada ka nii, et erakoolide toetamise asemel toetatakse konkreetsete laste huviõpet.

Loodan, et selgitus on Teile abiks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee